

În preajma bicentenarului nașterii lui Dostoievski (30 octombrie s.v.) propunem cititorilor noștri câteva texte comemorative. Începem cu un memorabil extras din Sfinții Catacombelor Rusiei. Cineva < <https://www.youtube.com/watch?v=0oWZaNOWICw> > sugera recent că ar putea fi cheia cea mai ziditoare și mai actuală de lectură a întregii cărți. Este vorba de rezumatul unui text dedicat lui Dostoievski de Profesorul I.M. Andreev, primul autor al cărții, parte a minunatei evocări a Profesorului așezate de Părintele Serafim Rose, al doilea autor, în deschiderea volumului. După cum se știe, Părintele Serafim a finalizat cartea cu multă trudă și dragoste de ucenic smerit, fără să-și pună numele pe copertă, alături de acela al unuia din marii săi mentori. Este de fapt ultima mare ofrandă de cărturari duhovnicești a ambilor autori. Testamentul lor. Al cărui miez răspunde unui gând al lui Dostoievski și al tradiției pravoslavnice ('toți suntem vinovați pentru toți'), în lumina căruia chiar și suferințele neînțelese pot căpăta un sens (a se vedea tema copiilor prinși între Ivan și Aleoșa Karamazov). Prin mijlocirea Profesorului Andreev, model al generației Părintelui Serafim pe Calea Împărătească, distins intelectual rus, catacombnic, apoi exilat mărturisitor, rămas în memoria Bisericii ca trăitor care îmbină exemplar acrvia cu iconomia, păstrând savoarea Ortodoxiei curate ca puțini alții, avem acum posibilitatea reconteztualizării în beneficiul supraviețuirii duhovnicești a unor intuiții dostoievskiene prețioase. Un dar apropiat de cele oferite ucenicilor săi de Mitropolitul Antonie Hrapovițki. Dar despre aceasta, sperăm, cu altă ocazie.

(S.T.V.)

În toate scrierile sale, precum și în viața sa, Andreev a fost un om cu inimă mare. A suferit groaznic din cauza conștiinței bisericești și morale scăzute din vremurile noastre, atât în Uniunea Sovietică, cât și în lumea liberă. Este foarte probabil că anii săi de creativitate ar fi fost mult mai rodnici dacă nu ar fi fost tras în jos de sentimentul că sunt prea puțini cei cărora le pasă de Dumnezeu, de ortodoxie, de aproapele lor. Un articol în mod special (tipărit ca anexă la Teologia sa morală) ne descoperă preocuparea sa profund creștină, ceva ce acum pare să dispară cu desăvârșire de pe fața pământului.

Acest articol, intitulat simplu „Plângeți!” – „Weep!” – și dedicat comemorării lui Dostoievski (care mai mult decât oricare altă figură din literatura rusă a descris suferința omenească și sensul ei), relatează simplu despre una din recile și „absurdele” crime ale unui mare oraș american.

O mamă în vârstă de 29 de ani din New York, într-o criză de furie, își omoară în bătaie fiul de două luni, lăsându-l inimaginabil de deformat; și nu-și exprimă niciun fel de regret față de crimă. Andreev descrie rănilor suferite de băiețel, cu detalii clinice înfiorătoare, și apoi se oprește, știind că mulți cititori vor protesta împotriva unor astfel de detalii „inutile”. „Oamenii au devenit surzi față de suferințe. Ei fie că nu aud, fie nu vor să audă despre ceea ce se petrece, nu într-un coșmar, ci în realitate.”

El face apel la conștiința ortodoxă a cititorilor săi. „Toți pentru unul și unul pentru toți suntem vinovați: aceasta este esența eticii sociale a creștinismului... Toți suntem vinovați, pentru că toți suntem păcătoși; facem rele, contribuim cu răul nostru la «magazia universală a răului». Și acest rău se acumulează într-o imensă energie universală a răului și își caută întruparea în vasele trupurilor lipsite de har, și, atunci când le găsește, se întrupează în ele, și ele fac mari fapte rele... Să ne gândim fiecare la noi înșine... Ce făceai în acea seară când această faptă rea, de necrezut, dar reală, a fost făcută? Poate că a fost păcatul tău, fapta ta imorală, maliția

ta, care s-a dovedit a fi ultima mică picătură care a făcut ca vasul răutății să dea pe dinafară. Acesta este modul în care trebuie să reflectăm, dacă suntem creștini...

Plângeți, frați și surori! Nu vă fie rușine de aceste lacrimi! Plângeți! Și fie ca aceste lacrimi să devină izvorul în care Domnul va boteza pruncul-martir, care probabil era nebotezat, miruns fiind cu propriul său sânge de copil nevinovat, în loc de mir. Plângeți! Fie ca lacrimile voastre să fie și izvorul unui alt fel de energie, o energie a binelui care să se împotrivească celei a răului, care cu puterea ei să scape măcar pe un copilaș nevinovat de torturi și măcar pe o mamă de un păcat de moarte. Lăsați ca aceste lacrimi să-i trezească și pe mulți dintre cei indiferenți... Nu vă fie rușine să plângeți cu lacrimi de durere, de compasiune și de pocăință."

Aceste cuvinte sunt testamentul lui Andreev pentru noi, strigătul înflăcărat al sufletului său.

(traducere ușor revizuită și adăugită prin confruntare cu originalul, preluată din versiunea românească a cărții menționate, disponibilă online: <https://archive.org/details/IvanAndreevSerafimRoseSfiniiCatacombelorRusiei> 20.10.21)